

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. Confirmatur hæc ratio & solutiones adversariorum diluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. V. Vtrum Ens simpliciter, &c. 145

erit primo diversa ab accidenti, non propter rationem entis, sed propter perfectiorem, quatenus modi illi primo opponuntur expresse cogniti; unde ipsum ens secundum se ipsum, & quatenus perfecte reperitur independentem à perfectiorem in accidenti, & ab inalicitate in substantia, ab in creatore in creatura, à creatura in Deo, & quatenus ut sic non includit aliquam diversitatem, poterit concipi, & terminare actum voluntatis, quin terminent eundem modi perfectiorem, & inalicitatis; nam divinitas, quia perfecte datur in filio sine paternitate, & in Patre sine filiatione, potest ex se terminare actum intellectus sine aliqua diversitate, quem actum non terminant relationes, licet relationes transcendat ipsa ratio Dei.

SVBSECTIO I.

Confirmatur hæc ratio, & solutiones Adversariorum diluuntur.

Quia tunc datur conceptus simpliciter præcisus ab inferioribus, quando cognoscitur ipse conceptus sine illis, sed conceptus entis cognoscitur sine suis inferioribus; ergo datur conceptus simpliciter præcisus entis. Probatur Minor. Inferiora entis, scilicet substantia, accidens, Deus, & creatura non sunt de conceptu essentiali entis, licet ipsum ens sit de conceptu illorum; sed intellectus potest concipere rem præcisè sine his, quæ non sunt de illius essentia; ergo intellectus potest concipere ens præcisè sine suis inferioribus. Maior est evidens, quia illud, quod est essentialiter alicui, semper comitatur illud, ita ut nec possit esse, nec conservari in aliquo statu sine ipso, & ideo evidenter colligimus Paternitatem non esse de conceptu essentiali naturæ divinæ; quia existit natura divina in Filio, ubi non est paternitas; & ideo ratio entis à se est de conceptu essentiali naturæ divinæ, quia nullo modo potest dari natura divina sine ratione entis à se, & in Metaphysica etiam est evidens. Nam ideo sensibile est de conceptu essentiali animalis, quia in quocumque statu detur animal, necessario datur sensibile; & ratio huius est evidens, quia implicat dari rem sine sua essentia, sed ratio entis datur, & conservatur non solum intelligibiliter, sed etiam realiter sine perfectiorem, & idem argumentum potest fieri de inalicitate, & alijs inferioribus entis; ergo perfectas non est de conceptu essentiali entis. Probatur Minor. Ratio entis datur in accidenti realiter, & intelligibiliter, sed ratio entis, quæ datur in accidenti, non dicit perfectiorem; ergo ratio entis potest dari sine perfectiorem. Maior est evidens, & eam probabo infra. Minor non est minus evidens, quia accidens non est substantia; sed si in accidenti daretur perfectiorem, & ens, daretur ens per se; ergo esset substantia; quia substantia nihil aliud est quam ens per se; ergo in accidenti non datur perfectiorem; ergo ens potest dari sine perfectiorem.

Confirmatur, quando aliqua formalitas est de conceptu essentiali alicuius rationis, vel conceptus, de quocumque prædicatur talis conceptus, vel ratio essentialiter, prædicatur etiam essentialiter ipsa formalitas; ergo si ratio creati, quod est inferius entis, esset de conceptu essentiali entis, de quocumque prædicaretur ens essentialiter, prædicaretur etiam essentialiter ratio creati; sed

R. P. Ildaph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

ratio entis prædicatur essentialiter de Deo; ergo etiam ratio creati prædicatur essentialiter de Deo. Maior est evidens. Nam ideo prædicatur essentialiter de homine sensibile, & corpus, quia prædicatur de illo essentialiter animal, quod includit essentialiter sensibile, & corpus; & ideo de Verbo æterno prædicatur essentialiter ratio entis à se, quia divinitas, quæ prædicatur essentialiter de illo, includit in suo conceptu essentiali rationem entis à se, & ratio huius est evidens; quia prædicatum, quod communicatur alicui subiecto, vel inferiori, debet communicari secundum prædicata essentialia sua. Minor etiam est evidens; scilicet quod ratio entis prædicetur essentialiter de Deo: consequentia legitime colligitur ex præmissis, & est hæretica; ergo aliqua præmissa est falsa; sed non potest esse alia, nisi quod ratio entis includat essentialiter rationem creati; ergo ratio creati non est de conceptu essentiali entis, & idem argumentum fit de quocumque inferiori entis comparato cum ipso ente; ergo nullum inferius entis est de conceptu essentiali illius. Et hanc etiam consequentiam probabo *quæst. sequenti*, efficacissime meo videri; ergo ens potest concipi sine suis inferioribus. Patet consequentia. Ideo animal potest concipi sine homine, & equo, quia homo, & equus non sunt de conceptu essentiali animalis, licet animal sit de conceptu essentiali hominis, & equi; sed inferiora entis non sunt de conceptu essentiali entis, licet ipsum ens sit de conceptu essentiali illorum: ergo ens potest concipi sine suis inferioribus.

Dices, quod licet ens non includat essentialiter perfectiorem, nihilominus includitur essentialiter in illa, atque idem non potest concipi sine perfectiorem, quia non potest concipi sine illo, in quo includitur essentialiter; quod aliter contingit in animalibus, quod non includitur in rationali, & sic potest concipi sine rationalitate.

Sed contra: ergo etiam si animal possit concipi sine rationalitate, non poterit concipi sine homine. Probatur consequentia. Ideo ens; per vos, non potest concipi sine perfectiorem, quia est ens de conceptu essentiali perfectiorem; sed animal est de conceptu essentiali hominis: ergo animal non potest concipi sine homine. Maior est solutio adversariorum, Minor est evidens, quia homo essentialiter est animal; consequentia legitime inferitur.

Confirmatur; si hæc solutio subsisteret, necessario quando concipitur ens in aliquo inferiori, conciperetur etiam in alijs inferioribus, v. g. quando concipitur ens in Deo, conciperetur necessario in creatura; sed hoc est falsum; ergo falsa est solutio. Probatur maior, ens non potest concipi secundum adversarios sine illis, in quibus includitur essentialiter; sed ens, quod est in Deo, includitur essentialiter in creatura; ergo non posset concipi ens in Deo, quin conciperetur in creatura. Maior est solutio, quam impugnamus. Minor est evidens, quia ens in Deo non diversificatur ab ente, quod est in creatura ratione sui, sed ratione differentie contrahentis illud ad esse Dei: ergo ens, quod est in Deo ratione sui est ens, quod est in creatura. Antecedens constat ex dictis *101a disp. 2.* ergo ens, quod est in Deo, non potest concipi sine creatura; sed hoc est falsum; ergo, &c. Probatur Minor. In tantum concipitur creatura ex conceptione Dei, in quantum concipitur

pitur expresse omnipotentia divina, vel aliquid Dei, quod sit ad creaturam, sed potest concipi ens, quod est in Deo non concepta expresse omnipotentia divina, concipiendo præcise, & expresse rationem entis à se; ergo potest concipi ens, quod est in Deo, non conceptis creaturis. Maior est evidens; quia in tantum creaturæ concipiuntur necessario concepto Deo, in quantum Deus concipitur, & cognoscitur ut causa illarum, vel secundum aliam habitudinem, quam potest Deus habere ad creaturas, scilicet volentis, aut intelligentis illas; sed in tantum concipitur Deus ut causa creaturæ, vel dicens habitudinem, si qua est, ad creaturam, in quantum concipitur omnipotentia illius, volitio, aut intellectio: ergo in tantum creaturæ concipiuntur necessario concepto Deo in quantum concipitur omnipotentia, volitio, aut intellectio illius. Maior est evidens, quia in tantum aliqua res necessario concipitur concepta alia, in quantum concipitur cum illa, vel in quantum alia dicit relationem secundum esse, vel secundum dici; sed creaturæ solum possunt conneceri cum Deo necessario ratione omnipotentia, vel Deus potest dicere relationem transcendentalem, vel secundum dici, aut esse ratione omnipotentia, intellectio, & volitionis: ergo tunc concipitur necessario creatura ex conceptione Dei, quando concipitur Deus ut omnipotens, volens, aut sciens creaturas; sed potest concipi ratio entis à se in Deo, non conceptis expresse omnipotentia, volitione, & illius intellectu: ergo potest concipi ratio entis in Deo quin concipiatur creatura.

48 Vtgetur hoc, potest concipi ratio entis existentis in Deo, quin concipiantur relationes divinae, sed ratio entis existentis in Deo est de conceptu essentiali personalitatum divinarum: ergo potest concipi ratio entis, quin concipiatur id, in quo includitur essentialiter. Probat Maior, primo de cognitione per fidem. Iudæi antiqui, per fidem divinam cognoscebant rationem naturæ divinæ, & rationem entis existentis in illa; sed non omnes cognoscebant Trinitatem personarum: ergo potest cognosci ratio entis existentis in Deo, quin concipiantur personalitates divinae. Maior, & Minor sunt certissimæ, ut optime advertit Eximius Doctor *lib. 2. de Trinit. c. 2.* Tunc sic argumentor: Ratio entis existentis in Deo est eadem realiter, & formaliter, quæ includitur essentialiter in personalitatibus divinis; sed potest concipi ratio entis existentis in Deo, quin concipiantur personalitates divinae: ergo potest concipi ratio entis, quin concipiatur id, in quo includitur essentialiter, ex eo solum, quia non includit aliud essentialiter in suo conceptu, v. g. ideo potest concipi ratio entis sine personalitatibus divinis, quia licet ens includatur essentialiter in illis, nihilominus non includit essentialiter in suo conceptu personalitates divinas; sed licet ens includatur essentialiter in omnibus suis inferioribus, ipsum tamen ens nullum illorum includit essentialiter in suo conceptu: ergo potest concipi sine illis.

49 Secundo, & virgentius probatur eadem Maior de cognitione evidenti: evidenter cognoscitur ratio entis existentis in Deo non cognitis personalitatibus divinis, imo negando illas de conceptu entis existentis in Deo; sed ratio entis existentis, & inclusi in natura divina, est eadem, quæ includi-

tur in personalitatibus divinis; eadem, inquam, non solum fundamentaliter, sed etiam formaliter, & realiter; ergo ratio entis potest concipi evidenter, quin cognoscatur id, in quo essentialiter includitur, imo negando de ipsa ratione entis, id, in quo essentialiter includitur. Maior est evidens, quia Philosophi antiqui cognoverunt evidenter Deum, ut probavi *disp. 1. quest. 3.* cum communi Theologorum; sed nullo modo cognoverunt personalitates divinas, imo negabant illas de Deo, & de ente existente in Deo, ut negant etiam multi hæretici citati ab Eximio nostro Doctore *loco allegato de Trinitate*, qui cognoscunt evidenter rationem entis existentis in Deo: ergo ratio entis inclusi in ente potest concipi evidenter quin concipiantur personalitates divinae. Probat Maior, personalitates divinae non possunt concipi lumine naturæ, quin præsupponatur divina fides; sed in Philosophis antiquis cognoscentibus evidenter ens inclusum in Deo nulla præcessit fides divina, & ad minus potuit non præcedere; ergo antiqui Philosophi cognoscentes evidenter ens inclusum in natura divina, non cognoverunt personalitates divinas, in quibus includitur ipsum ens. Maior est de fide certæ, ut probat P. Gregorius de Valentia *1. tom. in 1. part. disputat. generali de Deo vi Trinit. q. 6. punct. 1.* Minor est evidens: consequentia legitima inferitur. Ergo ratio entis poterit concipi sine suis inferioribus. Patet consequentia. Inferiora entis non sunt de conceptu essentiali illius; sed res potest concipi sine omnibus rationibus, quæ non sunt illi essentielles etiam si ipsa res sit essentialis illis rationibus; nam ideo potest concipi ratio entis existens in Deo sine omnibus personalitatibus, quia licet ratio entis existentis in Deo sit de conceptu essentiali personalitatum, nihilominus personalitates non sunt de conceptu essentiali entis: ergo ratio entis potest concipi sine suis inferioribus etiam si sit de conceptu essentiali illorum, quia illa non sunt de conceptu essentiali illius.

Dices, quod inferiora entis sunt de conceptu essentiali entis, non quia includuntur in ente; sed quia ens includitur essentialiter in illis; atque ideo non poterit concipi sine illis.

Sed contra: ergo etiam relationes divinae hoc modo erunt de conceptu essentiali entis existentis in Deo. Patet consequentia. Ideo per vos inferiora entis sunt de conceptu essentiali entis, quia ens essentialiter includitur in illis; sed ens, quod est in Deo, essentialiter includitur in personalitatibus divinis, quia personalitates divinae sunt essentialiter ens, & non aliud ens præter id, quod est in Deo; ergo ratio entis, quæ est in Deo, includit essentialiter personalitates divinas, vel personalitates divinae sunt de conceptu essentiali entis existentis in Deo: ergo sicut ratio entis existentis in Deo potest concipi sine personalitatibus, etiam si personalitates sint de conceptu essentiali illius; ita similiter ratio entis poterit concipi sine suis inferioribus, quia illa inferiora sunt de conceptu essentiali entis solum per inclusionem entis in ipsis, sicut est ratio entis per inclusionem ipsius in personalitatibus divinis: ergo ratio entis poterit concipi sine per se, & inalicitate: ergo potest præscindi ab illis. Patet ultima consequentia. Præscindi aliquem conceptum ab aliquibus inferioribus, nihil aliud est quam concipi sine illis, sed ens potest concipi si-

na

Quæst. V. Vtrum Ens simpliciter, &c. 147

ne perfectitate, & inalteitate: ergo potest præscindere ab illis.

⁵² Dices, quod etiam si aliquid non sit de conceptu alterius, non potest concipi sine illo, si dicatur relationem ad illud, v. g. etiam si terminus non sit de conceptu relationis, non potest relatio concipi sine termino; sed ratio entis dicit ordinem ad sua inferiora: ergo non potest concipi sine illis.

⁵³ Sed contra primo, quia ratio entis non dicit ordinem ad inferiora ex vi abstractionis mere præcisiuæ: ergo ratio entis potest concipi sine suis inferioribus. Probatur antecedens. Ratio entis solum potest dicere relationem rationis ad sua inferiora non realem; sed hæc relatio rationis non confurgit in ratione superiori per cognitionem mere præcisiuam, sed per cognitionem comparatiuam, vt constat ex dictis ad Logicam: ergo per cognitionem mere præcisiuam ratio superior non dicit relationem ad sua inferiora: ergo ratio entis potest concipi sine suis inferioribus etiam vt terminis. Patet consequentia. Ideo per vos necessario cognoscuntur inferiora entis cognitio entis, quia ens dicit relationem ad sua inferiora, sed ex vi cognitionis mere præcisiuæ ens non dicit relationem ad inferiora: ergo per cognitionem mere præcisiuam potest cognosci ens sine suis inferioribus.

⁵⁴ Contra secundo, etiam si gratis daremus, quod ens diceret relationem ad sua inferiora, & quod non posset concipi sine illis, conceptus entis potest esse simpliciter præcisiuus: ergo nulla est solutio. Probatur antecedens. Si ratio superior non posset præscindi ex eo quod diceret ordinem ad inferiora, nulla ratio superior esset simpliciter præcisa, sed hoc est falsum: ergo relatio rationis superioris ad inferiora non impedit præcisionem simpliciter. Minor est evidens, & illam concedunt omnes aduersarij; quia animal est ratio superior, & est simpliciter præcisiuus. Probatur Maior, omnis ratio superior dicit ordinem ad sua inferiora, sed secundum solutionem datam omnis ratio, quæ dicit ordinem ad inferiora, non potest esse simpliciter præcisa: ergo nulla ratio superior potest esse simpliciter præcisa.

SVBSECTIO II.

Amplius confirmantur dicta.

⁵⁵ Confirmatur; quia Analoga, quæ sunt proprie analogæ, non solum habent nomen commune, sed etiam rationem significatam per nomen; sed si ens non præscinderetur simpliciter, substantia, & accidens solum haberent nomen commune, & non rationem significatam per nomen: ergo non essent proprie analogæ, quod est contra omnes aduersarios. Maior est evidens. In hoc enim distinguitur analogum ab æquivoco, quod æquivoca solum habent nomen commune, non vero rationem significatam per nomen. Probatur minor. Ex vi nominis ens, importatur secundum aduersarios id, quod prædicatur de substantia, & accidenti; sed id, quod prædicatur de substantia, & accidenti, non est vna ratio, sed plures, & tantum est vnum nomen commune: ergo substantia, & accidens solum habent nomen commune, & non rationem significatam per nomen illud. Probatur Maior. Si non importaretur per nomen ens, id quod prædicatur de substantia.

R. P. de Ideph. Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

tia, & accidenti, importaretur aliquid distinctum; sed hoc implicat: ergo, &c.

Dices, quod importatur attributio accidentium ad substantiam; non vero convenientia eorum cum illa.

Sed contra: ergo ens non potest prædicari de substantia. Patet consequentia. Quod repugnat essentialiter substantiæ, non potest prædicari de illa: sed quod importatur ex vi nominis, ens, repugnat essentialiter substantiæ: ergo ens non potest prædicari de substantia. Maior est evidens. Ideo enim irrationale non potest prædicari de homine, quia irrationale repugnat essentialiter homini. Et ratio huius est manifesta, quia prædicatio affirmativa petit identitatem prædicati cum subiecto ad sui veritatem, sed id quod repugnat alicui subiecto essentialiter, non potest identificari cum illo: ergo id quod repugnat essentialiter alicui subiecto, non potest prædicari de illo. Probatur minor præcipua. Id, quod importatur per ens secundum aduersarios est attributio accidentium ad substantiam, sed attributio accidentium ad substantiam repugnat essentialiter substantiæ: ergo id, quod importatur per nomen ens, repugnat essentialiter substantiæ. Maior est solutio, quam impugnamus. Minor est evidens, quia attributio accidenti ad substantiam est ipsa entitas accidentium, & essentia illorum: sed essentia accidentium repugnat essentialiter substantiæ per identitatem: ergo attributio accidentium ad substantiam essentialiter repugnat substantiæ. Probatur maior. Attributio accidentium ad substantiam est ordo, quem dicunt accidentia ad substantiam: sed ordo, quem dicunt accidentia ad substantiam est essentia accidentium, quia est ordo transcendentalis: ergo attributio accidentium ad substantiam est essentia accidentium; sed essentia accidentium repugnat essentialiter substantiæ: ergo non potest prædicari de substantia: sed ens, vt constat ex solutione data aduersarij, est attributio accidentium ad substantiam: ergo ens non potest prædicari essentialiter de substantia: ergo substantia non est ens: ergo est nihil. Patet evidenter consequentia. Quodlibet est, vel non est: sed substantia non est ens: ergo est non ens; quo quid absurdius in Methaphysica: ergo per nomen ens non importatur attributio accidentium ad substantiam.

Dices, quod per nomen ens non solum importatur attributio accidentium ad substantiam, sed etiam importatur ipsa substantia.

Sed contra, si per nomen ens importaretur attributio accidentium ad substantiam, & ipsa substantia, omnis propositio, in qua prædicaretur ens de aliquo inferiori, esset falsa: sed hoc est absurdum: ergo, &c. Probatur Maior. Quotiescumque prædicatur ens de aliquo inferiori, v. g. de accidenti in hac prædicatione: accidens est ens, efficeret hunc sensum, accidens est substantia; sed est falsum quod accidens sit accidens substantia: ergo prædicatio, in qua prædicaretur ens de accidenti, esset falsa. Probatur Maior. Totum illud prædicatur de aliquo subiecto, quod importatur actualiter per prædicatum; sed per prædicatum ens, secundum aduersarios importatur actualiter accidens, & substantia: ergo accidens, & substantia prædicantur de accidenti. Probatur Maior. Ideo de homine prædicatur essentialiter vivens sensibile, substantia, ens, &c. quando prædicatur de illo animal, vt in hac propositione:

T 2 Homo